

Nanebevstoupení

Nanebevstoupení v evangeliích

- **Evangelium podle Marka** - zde je o odchodu Ježíše pouze stručná zmínka: „*Když jim to Pán řekl, byl vzat vzhůru do nebe a usedl po pravici Boží.*“ *Mk 16,19.*
- **Evangelium podle Lukáše** – je popsáno několik setkání zmrtvýchvstalého Ježíše s učedníky v Jeruzalémě a velmi jednoduše popsany Ježíšův odchod „*do nebe*“.
- **Skutky** - nanebevstoupení je popsáno podrobněji. Nesmíme ovšem scénu, kterou Lukáš popisoval, brát doslovně. Přestože se takto realisticky skutečně často maluje. Skupina apoštolů stojí na (*Olivové*) hoře, uprostřed je postava Ježíše s rozepjatýma rukama, který se vznáší nad zemí a postupně jej zahaluje oblak. Jde tu o pokus nějak vypravěčsky vyjádřit teologickou pravdu, že od nynějška se Ježíš už nebude dále zjevovat. **Setkávání se Zmrtvýchvstalým Ježíšem už skončilo.** Kdybychom celou scénu brali doslovně, znamenalo by to, že Ježíš se po zmrtvýchvstání zase vrátil do našeho pozemského života, ze kterého odešel teprve při nanebevstoupení. Z popisu Ježíšova chování však můžeme zcela jasně usuzovat, že Ježíš svým zmrtvýchvstáním vstoupil do nám nepřístupného světa. V něm žije stále a z něj se také může stále zjevovat.

Symbolika nanebevstoupení

- Různá Ježíšova zjevení po zmrtvýchvstání jsou popisována i v jiných evangeliích. Není však zřejmé, jak dlouho toto zjevování se trvalo. U Marka a Matouše to na žádnou delší dobu nevypadá. Teprve ve Skutcích píše Lukáš, že: „*jim také po svém umučení mnoha způsoby prokázal, že žije, po čtyřicet dní se jim dával spatřit a učil je o království Božím.*“ **Sk 1,3.** Symbolika čísla 40 je známá. 40 znamená **Bohem stanovený čas**, čas potřebný k nějakému úkolu.
- **Olivová hora** bylo v tehdejších představách místo, kde se měl konat poslední soud. Ježíš návrat i poslední soud byl zpočátku očekáván velmi brzy. Aby toto očekávání ještě zdůraznil, umístil Lukáš rozloučení apoštolů s Ježíšem právě na Olivovou horu – na **místo Ježíšova budoucího návratu**. Proto můžeme ve Skutcích číst: „*Muži z Galileje, co tu stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet.*“ *Sk 1,11.*
- **Oblak** vždy byl znamením **Boží přítomnosti**. Ježíš, kterého zakryl mrak, přebývá v Boží přítomnosti.

Seslání Ducha svatého

Letnice

Původně se jednalo o rolnickou slavnost – jakési **díkovzdání za úrodu**. Slavilo se 50 dní po svátku Pascha. Od 3.století před Kr. ale začaly být Letnice chápány také jako **svátek daru Zákona na hoře Sinaj**. Například pro Kumránské společenství to byla největší slavnost v roce. **Lukáš**, autor Skutků, vycházel právě z tohoto pojetí Letnic – svátku daru Zákona. Když popisuje Seslání Ducha Svatého, chápe tuto událost jako naplnění Letnic - **darováním Zákona člověku**. Tentokrát už ale ne na kamenných deskách, ale **přímo do srdce člověka**. Už tedy nebude Zákon jen něco vnějšího, nějaké příkazy nebo zákazy. Od nynějška bude Zákon v srdci člověka jako jeho vlastní úmysly a touhy. (**Ezechiel (36,26-27)**: „*A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich.*“)

Izraelité již od proroků **očekávali vylíčení Božího ducha na všechny lidi v mesiášské době**.

- **Izajáš (44,3)**: „*Já vyleji svého ducha na tvé potomstvo a své požehnání na ty, kteří z tebe vzejdou.*“
- **Joél (3,1)**: „*I stane se potom: Vyleji svého ducha na každé tělo.*“

Lukáš chce tedy ukázat, že právě **došlo k onomu očekávanému vylíčení ducha Božího**. To znamená, že nyní **už je mesiášská doba** a tedy **Ježíš byl ten očekávaný Mesiáš**. Proto v popisu

seslání Ducha najdeme podobnost s událostí darování kamenných desek se Zákonem na hoře Sinaj.

Podobnost s předáním zákona na Sinaji

PŘÍRODNÍ ÚKAZY	OHEŇ
Ex 19,18: Celá hora Sinaj byla zahalena kouřem, protože Hospodin na ni sestoupil v ohni. Kouř z ní stoupal jako z hutě a celá hora se silně chvěla.	Ex 24,17: Hospodinova sláva se jevila pohledu Izraelců jako stravující oheň na vrcholku hory.
Sk 2,2: Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchr, a naplnil celý dům, kde byli.	Sk 2,3. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden;

Podstata působení Ducha Svatého však není vnější. Není to žádné divadlo s ohnivými jazyky. Oheň jen Lukáš chápe jako symbol Ducha Svatého. Ale u většiny jiných zásahů Ducha Svatého se nic podivuhodného neděje. V Janově evangeliu nenajdeme dokonce ani jedinou zmínku o nějakých vnějších úkazech, které by doprovázely působení Ducha Svatého, přestože evangelista Jan o působení Ducha Svatého psal nejvíce.

Podobnost s Ježíšovým křtem v Jordánu

Spojitosť s darování Zákona hoře Sinaj není jediná podobnost, na kterou chce Lukáš upozornit. Můžeme najít také několik podobností s událostí Ježíšova křtu. *Mimochodem holubice nikdy nebyla ve starém zákoně symbolem Božího ducha. Holubice symbolizovala lid nebo milovanou osobu. U Jordánu tedy holubice spíše naznačuje cíl a poslání Ježíše.*

Lukáš jako jediný píše, že Duch Svatý na Ježíše sestoupil ve chvíli, kdy se modlil. Lk 3,21-21: „Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: "Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil."“	Také učedníci byli v době svátku spolu na jednom místě. Sestoupil na ně proto stejný Duch jako na Ježíše po křtu v Jordánu. Sk 1,14: „Ti všichni se svorně a vytrvale modlili spolu se ženami, s Marií, matkou Ježíšovou, a s jeho bratry.“
Člověk Ježíš již jako dospělý muž na sebe bere ve chvíli křtu svůj úkol a poslání , které jako Bůh na sebe vzal při vtělení.	Apoštolové na sebe vzali svůj úkol kázat radostnou zvěst o Boží lásce teprve po seslání Ducha Svatého. Teprve v té chvíli začala jejich veřejná činnost.
Ježíš po svém křtu pronesl jakési programové prohlášení při své promluvě v nazaretské synagoze.	Petr , jako první z apoštolů, hned předstoupil před poutníky a začal mluvit o Ježíši.

Někdy se říká, že o Letnicích byla založena církev. Není to úplně přesné, protože apoštolové již spolu dost dlouho putovali, znali se spojovala je osoba Ježíše Krista. Založení také nebyla žádná oficiální událost doprovázená přípitky a přestřihováním pásky. Spíše můžeme říci, že **o Letnicích se proces zrodu církve završil.** Tehdy **začalo veřejné působení církve.**

Duch Svatý

Co to je ten Duch Svatý? Dneska většina křesťanů prostě řekne, že Duch Svatý je 3.božská osoba. Ale dříve to tak jasné nebylo.

Pojetí ducha ve Starém zákoně

Ve starém zákoně najdeme slovo duch – tedy hebrejsky **ruach** celkem 378 krát. Ani v jednom případě pod tímto slovem není chápána osoba. Slovo duch – ruach můžeme najít ve 3 významech:

- 1) **KOSMICKÝ – vanutí větru.** Nikdy není ztotožňován s Bohem. Tento vítr není Bohem, ale patří Bohu JHVH. Ezechiel se například setkal s Hospodinem ve vánku (*zde duch znamenal prostor pro setkání člověka s Bohem*).

- 2) **ŽIVOT ČLOVĚKA – dech člověka.** Chápe se buď jako skutečný dech člověka, jako fyzický život člověka, který na dechu závisí. Nebo jako místo v člověku, kde vznikají nálady, city a kde člověk dělá svá rozhodnutí. Zůstat bez dechu zde znamená být v úžasu, být ohromen.
- 3) **TEOLOGICKÝ** – jako působení ducha JHVH, jako Boží síla a Boží působení v dějinách. Díky svému duchu může Bůh působit na člověku i zevnitř.

Pro všechny tyto významy je v hebrejské bibli použito jedině slovo ruach. Při jejich překladu nutně vzniká problém. Překlad pak skutečně závisí na tom, jak se určitý text chápe. Tento problém nastal ve chvíli, kdy se starý zákon začal překládat do řečtiny. Řecky se duch řekne **pneuma** a znamená něco nehmotného. Když potom řekneme větu: „**Bůh je duch**“

- » *Hebrejsky – znamená to: „Bůh je uragán.“*
- » *Řecky – znamená to: „Bůh je nehmotný.“*

Boží působení

Izraelité skutečně rozuměli Božímu působení jako působení prostřednictvím konkrétních lidí.

1. Nejprve prostřednictvím **SOUDCŮ** a **KRÁLŮ**, kteří měli **osvobozovat a zachraňovat Izrael před nepřáteli**.
2. Později prostřednictvím **PROROKŮ**, kteří měli **zjevovat Boží vůli lidem a tak udržovat Izrael ve věrnosti ke smlouvě s Hospodinem**. Je zajímavé si ale připomenout, že zpočátku se proroci vyhýbali nařčení z toho, že prorokují pod vlivem ducha – ruach. Odvolávali se na Boží slovo, když říkali: „*Toto praví Hospodin*“. Důvodem byl tzv. **nabiismus** – jakési lidové náboženství, které se projevovalo různými zpěvy a rytmickými tanci právě pod vlivem ruach. Od tohoto hnutí se tedy první proroci (v 9. a 8.st.před.Kr) distancovali. Jeho podobu však můžeme najít například při popisu přenášení archy úmluvy: „*David a všechen izraelský dům křepčili před Hospodinem za doprovodu různých nástrojů z cypřišového dřeva, cítar, harf, bubínků, chřestítek a cymbálů.*“ 2.Sam 6,5.
3. Toto pojetí se pak spojilo do představy očekávaného **MESIÁŠE**. Ten měl jednak **hlásat** jako prorok a jednak **osvobozovat** jako král. Nakonec se počítalo s tím, že v době Mesiáše dojde k **vylíání ducha Božího na všechen lid** (jak to prorokoval již Joél a Izajáš). Lukáš považuje za naplnění těchto proroctví právě Seslání Ducha Svatého o Letnicích.

Pojetí Ducha Svatého v novém zákoně

Nový zákon pak byl napsán rovnou řecky. Slovo duch – **pneuma** v něm najdeme celkem 379 krát. Zde už má ale především teologický význam. Zvláště v synoptických evangeliích převažuje pojetí **Božího ducha jako tajuplné Boží moci a síly**. Teprve v pozdějších spisech – ve Skutcích a v Janově evangeliu je už **duch Boží chápán jako osoba**. Působení Ducha Svatého se totiž jen těžko popisuje (*třeba jako není snadné popsat světlo, díky němuž vidíme všechno ostatní*). **Teprve o Letnicích se apoštolové setkali s Duchem Svatým a chvíli jim trvalo, než jeho působení poznali a pochopili**.

Bůh je duch

Protože člověk je tělo a duše, mohlo by se zdát, že Bohu, který je pouze duch, chybí tělo. Jak ale může Stvořiteli všeho něco chybět? Představme si, že existují různé stupně bytí – **různě dokonalé věci**. Každý vyšší stupeň pak zároveň obsahuje nižší stupeň, ale také jej v něčem přesahuje. Například:

1. **Neživá hmota** (kameny) nejnižší stupeň - existují, ale nerozmnožují se a nepohybují se vlastní vůlí.
2. **Rostliny** – již se rozmnožují, ale nepohybují se.
3. **Zvířata** – rozmnožují se, pohybují, ale nemyslí jako člověk a nemají vůli.
4. **Člověk** - má živočišné tělo, ale přesahuje ho svým rozumem a vůlí.
5. **Bůh** - jako nejvyšší stupeň obsahuje všechny předchozí stupně, ale zároveň je přesahuje. Na rozdíl od člověka však není na nižších stupních závislý. Jestliže Bůh nějakým tajemným způsobem obsahuje také hmotu, pak nás nemůže překvapit, že se Bůh stal člověkem. Ani to, že člověk očekává vzkříšení těla a jeho zbožštění – oslavení.

Protikladem ducha Božího není tělo a hmota, ale neláska, sobectví a hřích.

Kde se tady Duch Svatý vzal?

Duch Boží **provázel Ježíše celý jeho pozemský život**. říkali jsme si, že Duch Boží představoval pro Ježíše jakýsi úkol, poslání. Ježíš je plnil a můžeme tedy říci, že se tímto posláním – Božím Duchem nechal vést.

Po Ježíšově smrti na kříži se ale role obrátily. Oslavený Ježíš se stal aktivním, teď již **Ježíš daruje Ducha Svatého apoštolům**. Toto předání Ducha Svatého můžeme rozdělit na dvě části:

- **Těsně před smrtí** Ježíš odevzdal Božího Ducha zpět Otci. *Lk 23,46: „A Ježíš zvolal mocným hlasem: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“*
- **Po svém zmrtvýchvstání** pak Ježíš odevzdal Ducha Svatého apoštolům. *Jn 20,22: „Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: Přijměte Ducha svatého.“* To bylo darování Ducha Svatého na odpuštění hříchů. Zase vidíme zajímavou podobnost se starým zákonem: Ježíš vdechl apoštolům Ducha Svatého jako Bůh vdechl život lidem po stvoření.

Ducha Svatého tedy daroval církvi oslavený Ježíš. Daruje ho také každému z nás. Ten Duch nás přetváří zevnitř a připodobňuje nás Bohu. ale úplně podobní mu budeme teprve po vzkříšení.

Původně byl dar Ducha Svatého spojen se **KŘTEM**. Tehdy člověk dostal nejenom **nový Boží život**, ale také **Ducha Božího**. Teprve později byl obřad udělování Ducha Svatého oddělen. Bylo to v době, kdy biskupové již spravovali větší území. Jejich pomocníci – kněží se starali o lidi v menších vesnicích. Ale aby se **zdůraznila spojení všech věřících s biskupem**, nechávali udělení Ducha Svatého na biskupa.

Kdo je to Duch Svatý?

Je to Boží Duch, který je na stejné úrovni jako Boží Syn a Bůh Otec. Je tedy stejnou osobou jako oni. Člověk je zvyklý spojovat pojem osoba s určitým tělem. Co člověk – to osoba. U Boha to tak ale není. U Boha jsou osobami vztahy. Vztah, který dává vše, co má, nazýváme **OTEC**. Vztah, který vše přijímá a zase to vrací chápeme jako **SYNA**, Vzájemná láska mezi těmito dvěma dávajícími je **DUCH SVATÝ** – také osoba.

Již **svatý Pavel** ve svých listech ze 60-tých let naznačuje, že Duch Svatý je osoba. V Janově evangeliu, už tuto skutečnost najdeme rozebranou dost do hloubky. **Jan** už o osobě Ducha Svatého neměl nejmenší pochybnosti.

Co víme o Duchu Svatém ?

1. Duch Svatý je **OSOBA** – má vlastní poznání a vlastní vůli.
2. Duch Svatý je duch **POSLÁNÍ** – představuje pro nás určitý úkol.
3. Duch Svatý je duch **JEDNOTY** – představuje jednotu, jako duše v těle člověka.
4. Duch Svatý je duch **PRAVDY**. Pravda zde není chápána jako soulad mezi poznáním věci a věcí samotnou. Pravda je chápána jako Boží zjevení se. Duch Svatý pak uschopňuje člověka toto Boží zjevení přijmout. Pravda v tomto případě není intelektuální poznání, ale přímo samotná spása.
5. Duch Svatý je **OBHÁJCE, PARAKLETOS**. Znamená to, že obhajuje člověka před Bohem. Podobně jako ďábel na člověka před Bohem žaluje. Duch Svatý však zároveň obhajuje všechny Ježíšovy záležitosti – tedy problémy všech křesťanů ve vztahu ke světu.